

2024 YILINDA KUDÜS'TE YAHUDİLEŞTİRME PROJELERİ HRİSTİYANLARA YÖNELİK SALDIRILAR, KUDÜSLÜLERİN TUTUKLANMASI, UZAKLAŞTIRILMASI VE TEHCİRİ, YERLEŞİM PLANLARI

HAZIRLAYAN:
ALİ İBRAHİM

ÇEVİREN:
KUDÜS'TE BUGÜN

2024 YILINDA KUDÜS'TE YAHUDİLEŞTİRME PROJELERİ **HRİSTİYANLARA YÖNELİK SALDIRILAR, KUDÜSLÜLERİN TUTUKLANMASI, UZAKLAŞTIRILMASI VE TEHCİRİ, YERLEŞİM PLANLARI**

Hazırlayan:
Ali İbrahim

Çeviren:
Kudüs'te Bugün

Hristiyanlara, Mukaddesatlarına ve Vakıflarına Yönelik Saldırılar

Kudüs'teki Hristiyanlar, varlıklarına ve kiliselerine zarar verecek şekilde doğrudan hedef alınmaktalar. Kudüs'te yerleşimciler tarafından şehirdeki Hristiyanlara yönelik kilise ve binaların kundaklanma girişimleri, zarar verilmesi ya da kilise ve manastır duvarlarına Hristiyanlar ve mukaddesatları hakkında ağır hareketlerin yazılması gibi fiziki ve sözlü saldırılar giderek artıyor. İşgal kuvvetleri ise Eski Şehir sokaklarında ve Kıyamet Kilisesi önünde çeşitli kısıtlamalar uygulayarak Hristiyanların bayramlarını kutlamalarına engel oluyor, Batı Şeria ve Gazze'deki Filistinli Hristiyanların da bu kutlamalara katılımını engelliyor. 2024 yılı bu uygulamaların devam ettiği bir yıl olup, Hristiyanlara ve kutsallıklarına yönelik en önemli saldırılar şu şekilde sıralanmaktadır:

Haziran 2024'te Kudüs ve diğer bazı şehirlerdeki Hristiyan kiliselerinden Arnona vergisi alınma meselesi tekrardan gündeme geldi. Kilise önderleri, İsrail işgal belediyesinin Arnona emlak vergisini ödemedikleri için kiliseler haklarında yasal işlem başlatacağını ve bu süre zarfında biriken vergileri de toplayacağını bildirdi. Veriler, bahsi geçen verginin Kudüs'ün her iki kesiminde 882 emlak içerdiğini ve 190 milyon dolardan fazla ödenmesi gereken borç olduğuna işaret ediyor.

- Yerleşimciler, Kudüs'teki Benediktin Rahipleri Başkanı Peder Nikodemus Schnabel'e saldırmış ve video kaydında yerleşimcinin pedere tükürdüğü, Hristiyanlık ve Hz. İsa'ya yönelik hakaretlerde bulunduğu açıkça görülmüştür.¹
- İşgal yetkilileri 24 Mart 2024 tarihinde Palmiye Pazarı'nı (Batı Takvimine göre) kutlamak amacıyla Batı Şeria'dan Kudüs'e gelmek isteyen binlerce Hristiyanlı Filistinlinin geçişini güvenlik gerekçeleriyle engellemiştir.²
- Hristiyanların 29 Mart 2024'te kutladıkları Büyük Cuma kutlamaları Eski Şehir sokaklarında ve Eski Şehir'e giden yollarda işgal kuvvetlerinin engellemelerine takılmıştır. Batı Şeria Hristiyanlarının Kudüs'e geçmesi yasaklanmış, çok az sayıda grup haricinde kimsenin geçişine izin verilmemiştir. Via Dolorosa üzerindeki Haç Yolu yürüyüşündeki kısıtlamalar kaldırılmış, ancak Filistinli kaynaklara göre geçen yıllara oranla yürüyüşe katılanların sayısında ciddi bir düşüş yaşanmıştır.³
- İşgal kuvvetleri Hristiyanların 4 Mayıs 2024'te kutladıkları Kutsal Cumartesi gününe çok sayıda kuvvetini konuşlandırarak, Kıyamet Kilisesi çevresinde ve kiliseye giden yollar üzerinde demir bariyerler kurarak kutlamaları engellemiştir. Kudüslü kaynaklar işgal kuvvetlerinin kiliseye kaç kişinin girmesine izin vereceklerini belirlediğini, bu nedenle yüzlerce Hristiyan'ın kutlamalara katılamadığını belirtmiştir. Kutlamalara

1 Wafa Ajansı, 03/02/2024 <https://tinyurl.com/xcw26957>

2 RT, 24/04/2024 <https://tinyurl.com/pbpbp6zj>

3 Aljazeera, 30/03/2024 <https://tinyurl.com/mrxzjwfc>

katılamayan Hristiyanlar kiliseye girebilmek için en yakın bariyer ve noktalara gitmiş ancak barışçıl duruşlarına rağmen işgal kuvvetleri kalabalığa saldırmıştır. İşgalin saldırıları yalnızca kilisenin dışında kalmamış, kilisenin içinde de ibadet edenler arasında konuşlanmış işgal kuvvetleriyle sözlü tartışmalar yaşanmıştır. Sözlü tartışmalar sonucunda işgal kuvvetleri Yunan konsolosunun korumasına saldırmış, korumayı tutuklayarak Eski Şehir'deki el Kışla Polis Karakolu'na götürmüştür.⁴

Yüzlerce Hristiyan'ın Kutsal Cumartesi'ye katılmak için Kıyamet Kilisesi'ne ulaşımı engellendi.

Hristiyanlara yönelik doğrudan kısıtlamalar ve saldırıların yanı sıra Haziran 2024'te Kudüs ve diğer şehirlerdeki Hristiyan kiliseleri için Arnona vergisi meselesi de tekrardan gündeme getirildi. 23 Haziran 2024'te Kudüs, Yafa, Nasıra ve Ramla Hristiyan Kiliseleri Yöneticileri, İsrail işgal belediyesinin Arnona vergilerini ödemedikleri gerekçesiyle haklarında yasal işlem başlatacağını ve birikmiş vergileri de tahsil edeceğini bildirdiğini açıkladı. Bu karar, Filistin çevresinde ve uluslararası düzeyde redle karşılık buldu. Kararın uygulanmaya devam edilmesinin ciddi zararlara yol açabileceği uyarılarıyla yerel ve uluslararası düzeyde Hristiyan kilise ve kurum yöneticileri bu kararı reddetti.⁵

Arnona vergisinin uygulanma konusu 2018'de işgal belediye başkanının Radikal Nir Barakat'ın olduğu döneme ait bir meseledir. O süreçte kilise yöneticileri kararı kabul etmemiş ve tepki olarak Kıyamet Kilisesi'ni üç günlüğüne kapatmışlardır. Tepkiler neticesinde işgal hükmeti kararı askıya almıştır.⁶Kudüs işgal belediyesi Başkanı Moşe Leon kiliselerin bu parayı ödemesini yinelemiş, 48 Toprakları'ndaki bir grup belediye başkanı da bu görüşe destek vermiştir. Kudüs'teki kiliselerin mülklerine uygulanan vergi miktarına ilişkin olarak,

4 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 04/05/2024 <https://tinyurl.com/yh7p2pt2>

5 Aljazeera, 29/06/2024 <https://tinyurl.com/4en3wm4k>

6 Al-Quds Al-Bawsala, 30/06/2024 <https://tinyurl.com/4xed5taa>

veriler Kudüs'ün doğu ve batısında yaklaşık 882 emlakı içerdiğini göstermektedir. İşgalci belediyelerin talep ettiği gecikmiş alacakların tutarı ise 190 milyon doları aşmaktadır. İşgal yönetimi bu kararlarla Kudüs'te büyük alanlara sahip kiliseleri abluka altına almayı ve kiliseleri Arnona borçlarını ödeyebilmek için arazilerinden bazı bölümleri satmaya itmeyi amaçlıyor. Nitekim bunun gerçekleşmesi işgal organlarının da emlakları satın almasına yol açacaktır. İşgalin kiliseleri vergileri ödemeye zorlaması halinde Kudüs'teki diğer vakıf mülklerine de benzer kararlar çıkarması mümkün olabilir.⁷

Kıyamet Kilisesi'nin işgal vergilerini protesto etmek amacıyla 2018'de kapatılması

Kudüslülerin Tutuklanması ve Uzaklaştırılması

Kudüs'te 2024 yılında tutuklananların sayısı aralarında 12 yaşın altında 34 çocuk, 310 erkek ve 100 kız olmak üzere 2079'a ulaştı. 2024 yılında Kudüslü tutukluların sayısı, 3261 tutuklamanın görüldüğü 2023 yılına kıyasla %36 azaldı.

İsrail işgal makamlarının Kudüslüleri gözaltına alması; toplum içinde korku salmak, toplumu boyunduruğuna almak, kişilerin faaliyetlerini engellemek ve Mescid-i Aksa ve Eski Şehir'deki Müslümanları kışkacına alma amacıyla kullandığı en kötü politikalarından biridir. 2024 yılı boyunca çeşitli Filistinli kurumlar tutuklu Kudüslü sayısını kayıt altına almıştır. 7 Ekim 2023 itibarıyla tutuklama kampanyaları ve İsrail emniyetinin güvenliği arttırması sonucu işgal altındaki topraklarda sürekli tutuklamalar gerçekleştirilmiştir. Wadi Hilweh Araştırma Merkezinin verilerine göre ⁸2024 yılında 2079 kişi gözaltına alınmıştır.

⁷ Aljazeera, 29/06/2024

⁸ Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, Kudüs 2024 Verileri, 01/01/2025

İşgal kuvvetleri tarafından tutuklanan bir Kudüslü

2023 ile 2024 yılı tutuklu sayıları karşılaştırıldığında Wadi Hilweh Araştırma Merkezi verilerine göre 3261 kişinin tutuklandığı 2023'e kıyasla 2024 yılı tutuklu sayısında %36 oranında gerileme kaydedilmiştir.

Farklı kurumların sunduğu tutuklama sayılarının neden birbirinden farklılık gösterdiğine de değinmek gerekir. Oranlardaki bu farklılık, tutuklama sayılarının kaydedildiği yöntemden kaynaklanmaktadır. Bazı kaynaklar bir Filistinli aynı yıl içinde birden fazla kez tutuklandıysa bu sayıyı temel almakta, dolayısıyla da son rakamlarda artış görülmektedir. Bazı kurumlar ise aynı kişinin birden fazla kez tutuklanmasını tek bir durum olarak kabul etmektedir. Aşağıdaki maddelerde kaynaklarına göre 2024 yılında işgal devletinin tutukladığı Kudüslü tutuklu sayıları sıralanmıştır:

- Al-Quds Al-Bawsala'nın yıllık raporuna göre işgal makamları tarafından 2024 yılında 1217 Kudüslü tutuklandı⁹.
- 2024 yılında 1091 tutuklu¹⁰
- Muhafaza't Al-Quds'un raporuna göre Kudüs genelinde aralarında 112 çocuk, 65 kadının bulunduğu 1287 kişi tutuklanmış; Batı Şeria'dan gelen 6000 işçi ise Kudüs'te yasa dışı bulunma gerekçesiyle tutuklanmıştır¹¹.
- Aljazeera raporlarına göre aralarında 81 kadın, 170 çocuğun¹² bulunduğu 1472 kişi tutuklanmıştır.

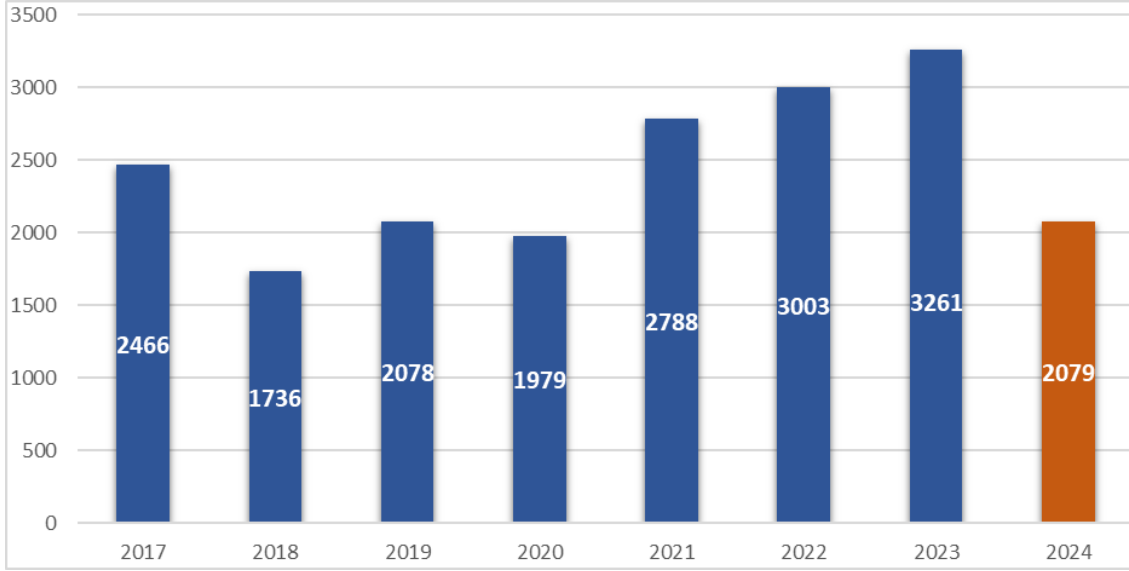
9 2024, Al-Quds Al-Bawsala Ajansı: s.15

10 M3raj.net, s.36

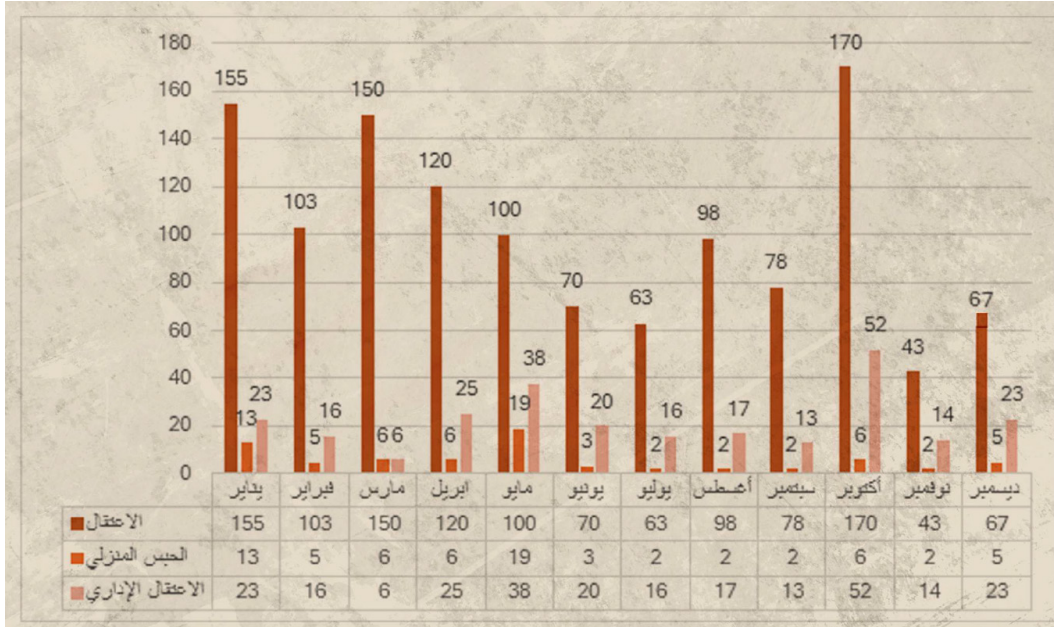
11 WAFA ajansı, 09/01/2025. <https://tinyurl.com/597rydah>

12 Aljazeera, 01/01/2025 <https://tinyurl.com/mr6yua8s>

Aşağıdaki grafik 2017-2024 arasında işgal makamlarının tutukladığı Kudüslülerin sayısını göstermektedir:

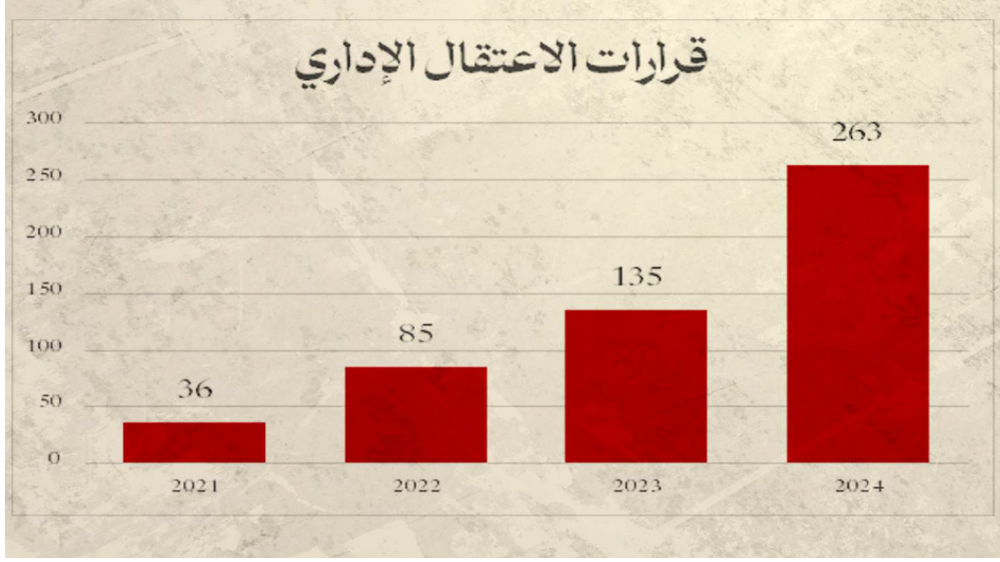
Geçen yılın detaylı verilerini ise Al-Quds Al-Bawsala aşağıdaki grafikte göstermiştir:

Al-Quds Al-Bawsala sitesine göre 2024 yılında tutuklanan Kudüslü sayısı

Ekim ayı, yaklaşık 170 tutuklama ile en fazla tutuklama sayısının ulaşıldığı ay olmuştur. Ardından yaklaşık 155 kişi ile Ocak ve 150 kişiyle Mart ayı en fazla tutuklama yapılan dönemler olarak kayıtlara geçmiştir. Detaylı veriler en çok idari ve ev hapsi tutuklama kararlarının verildiğini göstermiştir. Nitekim işgal devleti onlarca tutuklu Filistinliyi mahkemesi

görülmeden idari tutukluyla dönüştürmektedir. Geçtiğimiz yıl işgal devleti 263 tutuklu idari gözaltına almış ve bu kararlar yeni verilen kararlar ile önceki kararın yinelenmesi şeklinde uygulanmıştır¹³.

Al-Quds Al-Bawsala yayınında Kudüs'te son yıllarda idari gözaltı kararlarının gelişimi

İfadeye çağırılmış ve hakkında tutuklama kararı verilmiş önde gelen Filistinlilerden bazıları şu şekildedir¹⁴:

- Kudüs Valisi Adnan Ğays, 2024 yılı boyunca birçok kez ifade vermeye çağırılmıştır. Batı Şeria'ya girmesi yasaklanan valinin şehre girişi altı yıldır sürekli olarak yinelenmektedir. Silvan Mahallesi'nde ikamet etmesi zorunlu tutulmuş, Batı Şeria'ya giriş yasağını çiğnediğine dair hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur. Ğays'ın yolculuk yapması, önde gelen Filistinli isimlerle kontak kurması yasaklanmış ve Kudüs'teki herhangi bir faaliyete katılması da yasaklanmıştır.
- Yüksek İslam Kurulu Başkanı ve Mescid-i Aksa İmam Hatibi Şeyh İkrime Sabri 2024'te tutuklanmış ve birçok defa sorguya çağırılmıştır. İşgal hükümet bakanları ve yerleşimciler İkrime Sabri'ye yönelik tehditlerde bulunmuşlar, Aksa'dan uzaklaştırılmış ve hakkında yolculuk yasağı verilmiştir.
- Eski Kudüs Bakanı Halid Ebu Arafa ve Milletvekili Ahmed Atoun hakkında verilen idari tutukluluk kararı 2024'te tekrarlanmıştır.
- Kudüslü Aktivist ve Addameer Kurumu Başkanı Abdüllatif Ğays'ın 14 yıl süreyle Batı Şeria'ya giriş yasağı aralıksız olarak 24 kez yenilenmiştir. Ayrıca birçok Filistinli şahsiyetle kontağa geçmesi de yasaklanmıştır.

13 2024, Al-Quds Al-Bawsala Ajansı: s.15

14 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, Kudüs 2024 Verileri, 01/01/2025

İşgal makamları Filistinli esirlerin işgal hapishanelerinde çektikleri işkenceleri yeterli bulmamış, serbest kalmış eski esirleri de tekrar hedefleri haline getirmiştir. Bu esirler arasında esir takası anlaşması ile özgürlüğüne kavuşan esirler de bulunmaktadır. Esirlerin evlerine baskın düzenlenmiş, aranmışlar, nakdi ve ayni olmak üzere bazı mal varlıklarına el konulmuştur. Yanı sıra aileleri hakkında rastgele para cezaları yazılmış, kimisi tutuklanmış yahut ifadeye çağırılmış ve bir kere daha fiili hapis cezası kesilmiştir¹⁵.

Addameer Esir Gözetim ve İnsan Hakları Kurumuna göre 7 Ekim 2023'den 2024 yılının sonuna kadar geçen sürede en çok gözaltının yapıldığı iki şehir Kudüs ve el-Halil şehirleri olmuştur. Kurum, işgal kuvvetlerinin tutuklayıp haklarında "İsrail Gençlik Yasası" Kanununu uyguladığı Kudüslü çocukların problemlerine ışık tutmuştur. Yasa, çocukların haklarının ihlal edilmesine ve birçok haklarından da mahrum olmalarına neden olmuştur. Yetişkinler kadar çocukların da özellikle sistematik saldırılara ve kötü muameleye maruz kaldığı, tutukluların çoğunluğunu oluşturan çocuklar olduğu raporda belirtilmiştir¹⁶.

Çocukların cezalandırılması konusunda Addameer kurumu, İsrail'in çocuklar özelinde ev hapsi politikasını da yerleştirmeye çalıştığına dikkat çekmiştir. Onlarca Kudüslü ailenin kâbusuna dönüşen bu ceza, tutuklunun kendi evinde yahut başka bir evde kalmasını şart koşan ve evi bir hapishaneye, aile fertlerini ise mahkuma dönüştürmektedir. Ev hapsi boyunca elektronik kelepçe gibi birçok gözetleme sistemi kullanılmaktadır¹⁷. İşgal kanunları gereğince 14 yaşın altındakilere fiili hapis cezası verilmediği için işgal makamları ev hapsinde özellikle 14 yaş altındaki çocukları hedef almaktadır. Kudüslü çocuklar kanunen fiili hapis cezasına tabi oldukları 14 yaşına kadar süren mahkeme süreçlerinde ev hapsinde kalıyor ve kanuni yaşa geldikten sonra ev hapsinde geçirdikleri yıllar değerlendirmeye alınmıyor. Ev hapsi boyunca çocuklara nadiren ve yalnızca refakatçi eşliğinde okula yahut hastaneye gitme izni veriliyor¹⁸.

Ayhem As-Selamiye, ev hapsi nedeniyle zorluk yaşayan Kudüslü çocuklardan biri

15 <https://www.addameer.org/ar/media/5458>

16 Addameer Esir Gözetim ve İnsan Hakları Kurumu, 2024 raporu, 31/12/2024. <https://www.addameer.org/ar/media/5458>

17 <https://www.addameer.org/ar/media/5458>

18 Aljazeera, 17/11/2024 <https://tinyurl.com/3upmcc7n>

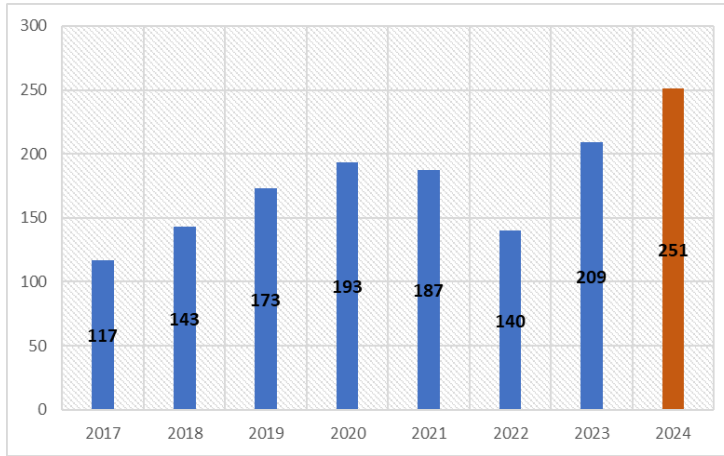
2024 yılında yaklaşık 251 yıkım gerçekleştirildi. 151 yıkım işgal devletinin farklı organları tarafından, 100 yıkım ise işgal devletinin zoruyla ev sahipleri tarafından gerçekleştirildi. Geçmiş yılların verileri karşılaştırıldığında işgal devleti 2023'te 209 yapı, 2022'de 140 yapı yıkmıştır. Bu rakamlar yıkımların 2024'te %22 oranında arttığını göstermektedir.

İşgal makamları tutuklular hakkında “provoke” suçlamasını kullanmakta, bunun için kişilerin sosyal medya paylaşımlarını ileri sürmekte, tutukluların cep telefonlarındaki direnişe destek veren bir görseli yahut herhangi bir görseli kullanmaktadır. Örnek olarak işgal kuvvetleri, yüzüğünde nübüvvet mührü taşıyan bir Kudüslüyü terör örgütüne ait bir simge taşıdığı gerekçesiyle tutuklamıştır. Tutuklamalarda yalnızca bu kesim değil, aktivistler, vakıf çalışanları ve mescit hatipleri de gözaltına alınmıştır. İşgal mahkemesi 2023'te tutukladığı bir grup Kudüs imam hatibi hakkında hapis kararı vermiştir. Tutuklular arasında bir buçuk yıl hapis cezasına çarptırılan Şeyh Naim Avde, Şeyh Muhammed Ebu Hudayr (13 ay) ve Şeyh Cemal Mustafa (3 yıl) bulunmaktadır¹⁹.

Kudüslülerin Tehciri Ev/Tesislerin Yıkılması ve Tahliye Kararları

Kudüs'te 2024 yılında yaklaşık 251 yıkım gerçekleştirildi. 151 yıkım işgal devletinin farklı organları tarafından, 100 yıkım ise işgal devletinin zoruyla²⁰ ağır para cezalarına maruz kalmamak amacıyla ev sahipleri tarafından gerçekleştirildi. Yıkımlarda evler, binalar, tarım alanları, ticari dükkanlar, tarım işletmeleri gibi yerler yıkılmıştır. Geçmiş yılların verileri karşılaştırıldığında işgal devleti 2023'te 209 yapı, 2022'de 140 yapı yıkmıştır. Bu rakamlar yıkımların bir önceki yıla oranla 2024'te %22 arttığını göstermektedir. Filistin kaynakları yıkılan bina sayısının 333'e ulaştığını belirtmiştir²¹

Aşağıdaki grafik geçmiş yıllardaki yıkım sayısını göstermektedir²²:

19 2024, Al-Quds Al-Bawsala Ajansı: s.15

20 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, Kudüs 2024 Verileri, 01/01/2025

21 2024, Al-Quds Al-Bawsala Ajansı: s.15

22 Kudüs yıllık raporu 2023, s. 62.

İsrail kaynakları da belgede baz aldığımız Wadi Hilweh Araştırma Merkezi verilerine yakın sayıları paylaşmıştır. İsraili İr Amim kurumunun raporuna göre işgal devleti 2024'te 181'i konut 255 ev ve tesis yıkmıştır. Silvan bölgesi 50 konutun bulunduğu 68 yıkım ile en yüksek yıkım oranına sahip bölgedir. El-Bustan Mahallesi'nde 23 konut, Wadi Hilweh Mahallesi'nde 20 konut yıkılmıştır²³.

İşgal makamları Kudüslüleri yüksek para cezaları ve yıkım maliyetleri ile tehdit ederek zorla kendi evlerini yıkmaya zorlamıştır. 2024'te 100 mülk sahibini kendi elleriyle işletmelerini yıkmaya zorlamış, 2023'te ise 95 işletme bu şekilde sahibi tarafından yıkılmıştır. Aşağıdaki tabloda son yıllarda yıkılan işletme sayıları gösterilmiştir²⁴:

Artış Veya Azalma Oranı	Sahipleri Tarafından Yıkılan İşletme Sayısı	Yıl
-	24 işletme	2018
+53%	51 işletme	2019
+52%	107 işletme	2020
+7.4%	115 işletme	2021
-37%	72 işletme	2022
+32%	95 işletme	2023
+5.2%	100 işletme	2024

İşgal devleti Filistinlilerin Kudüs'teki evlerini yıkmak amacıyla çeşitli gerekçeler öne sürmektedir. Bunlardan biri, bireysel saldırı operasyonları gerçekleştiren kişilerin ve yakınlarının evlerinin hedef alındığı "yaptırım yıkımı" adı verilen yıkımdır. İsraili B'Tselem hukuk kurumuna göre işgal makamları 2024'te Kudüs'ün doğusundaki 4 konutu yaptırım olarak yıkmıştır. Yıkımlar sonucu 6'sı çocuk olmak üzere 15 Filistinli evsiz kalmıştır. Kurumun verilerine göre 2023'te 3 binanın yıkılmasıyla Kudüs'ün doğusundaki yıkımlarda bir artış yaşanmıştır²⁵.

Aşağıdaki tablo, 2024 boyunca Filistin'deki konut ve işletmelerin yıkımlarını detaylandırmaktadır:

23 48 Arapları, 06/01/2025 <https://tinyurl.com/48ppu33z>

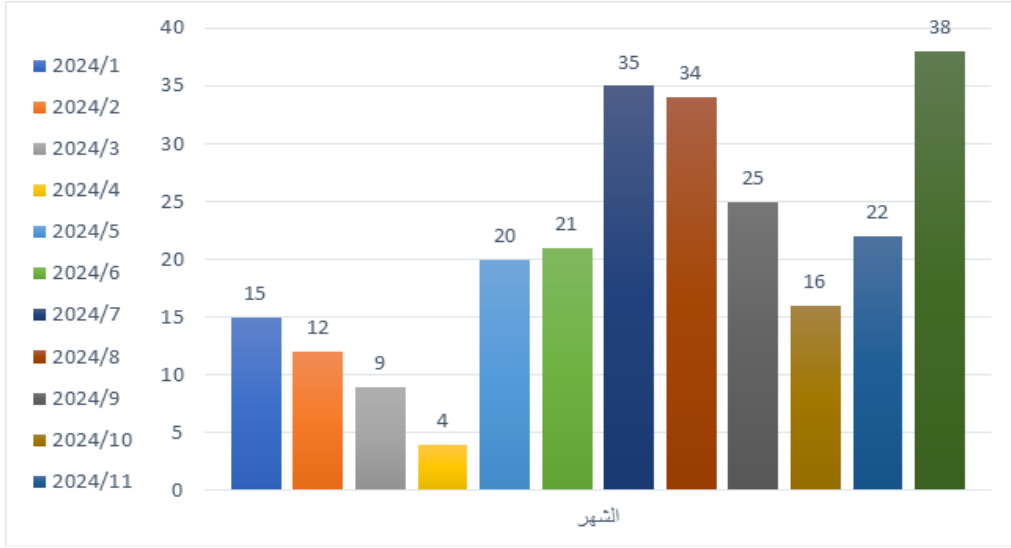
24 Kudüs'ün durumuna ilişkin yıllık rapor 2017-2023.

25 B'Tselem, bir yaptırım aracı olarak yıkımlar <https://bit.ly/3JmdkcG>

Notlar	Yıkımlar	2024 aylar
6'sı zorunlu yıkım ²⁶ .	15	Ocak
Bunlar arasında yapım aşamasında olan bir bina, evler, ticari tesisler bulunmaktadır ²⁷ .	12	Şubat:
Konut, ticari dükkanlar ve duvarlar dahildir ²⁸	9	Mart
Yıkılan evler arasında Şehit Halid el-Muhtasib'in aile evi de bulunmaktadır ²⁹	4	Nisan
12'si zorunlu yıkım ³⁰ .	20	Mayıs
9'u zorunlu yıkım ³¹ .	21	Haziran
Aralarında konutlar, ticari ve tarımsal işletmeler bulunmaktadır ³² .	35	Temmuz
8'i zorunlu yıkım ³³ .	34	Ağustos
Konutlar, ticari işletmeler ve tarımsal işletmeler bulunuyordu ³⁴	25	Eylül
10'u zorunlu yıkım ³⁵ .	16	Ekim
Al Shayah Mescidi de yıkılmıştır ³⁶ .	22	Kasım
Veri yok ³⁷ .	38	Aralık
251		Toplam

Aşağıdaki grafik, önceki tablodaki verilere dayanarak izleme aylarındaki yıkım sayısının bir grafiğini göstermektedir:

- 26 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 01/02/2024. <https://tinyurl.com/5e93t2ny>
- 27 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 01/03/2024. <https://tinyurl.com/4ayp66kj>
- 28 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 03/04/2024. <https://tinyurl.com/3hthjd62>
- 29 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 01/05/2024 <https://tinyurl.com/3eavbaj6>
- 30 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 01/06/2024. <https://tinyurl.com/82wefz8n>
- 31 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 12/07/2024. <https://tinyurl.com/52w3tuya>
- 32 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 01/08/2024. <https://tinyurl.com/3nev49c3>
- 33 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 01/09/2024. <https://tinyurl.com/2u4bsued>
- 34 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 01/10/2024. <https://tinyurl.com/m9rwwc7>
- 35 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 01/11/2024. <https://tinyurl.com/n6s7cf5j>
- 36 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 01/12/2024. <https://tinyurl.com/mz7mpxrw>
- 37 Araştırmacı bu sayıları 2024 aylarında açıklanan sayıları hesaplama yoluyla çıkarmıştır.

İşgal devleti Filistinliler arasında endişeyi yaymak amacıyla aynı gün yahut aynı bölgede birden fazla yıkım yapmaktadır. Bu yıkımlardan bazıları şu şekildedir:

- Şubat ayında işgal devleti Vadi Yasoul Mahallesi'nde Kudüslü Hüsni Şuveyki'ye ait beş daireyi yıkma kararı aldı ve yıkımı ev sahibi gerçekleştirdi. Yıkım sonucu 7'si çocuk 18 kişi evsiz kaldı³⁸.
- Haziran ayında işgal devleti bir Kudüslüyü Tekbir Dağı'nda 6 dairenin bulunduğu binasını yıkmaya zorladı. Çoğunluğu kadın ve çocuk olmak üzere 50 kişi evsiz kaldı³⁹.
- 23 Temmuz 2024'te aynı gün içinde birçok yıkım kararı verildi. Tekbir Dağı'nda bulunan Sal'a Mahallesi'nde bir konut, Tur beldesinde iki daire, Silvan'da ise bir at çiftliği ve bir depo aynı gün yıkıldı⁴⁰.

23/7/2024 tarihinde yapılan yıkımlardan biri

38 Aljazeera, 21/02/2024 <https://tinyurl.com/ymv93es7>

39 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 12/07/2024. <https://tinyurl.com/52w3tuya>

40 Aljazeera, 23/07/2024 <https://tinyurl.com/5n7b5b6c>

- 20 Ağustos 2024 tarihinde işgal devleti Vadi el Coz bölgesinde konut ve ticari işletmelerin bulunduğu beş ayrı yıkım kararı verdi⁴¹.
- Ağustos ayının sonunda işgal devleti Kudüs'te 4 konutun yıkımına karar verdi. Çoğunluğu çocuk olmak üzere 20 Filistinli evsiz bırakıldı. Yıkımlar el-Bustan, es-Sevri Mahallesi ve Vadi Kadum'da yapıldı. Kudüs'ün güneyindeki Sûr Bahir köyünde de bir Kudüslü evini kendi elleriyle yıkmaya zorlandı⁴².
- 30 Eylül 2024'te işgal belediyesi ekipleri Şufat Kampı'nda 7 ticari işletmeyi önceden uyarı yapılmadan ruhsatsız inşa gerekçesiyle yıktı⁴³.
- 5 Kasım 2024'te el-Bustan Mahallesi'nde beşi Rüveydi ailesine ait olmak üzere Aid ailesi ve Kudüslü Aktivist Fahri Ebu Diyab'ın evini yıktı⁴⁴.

Aktivist Fahri Ebu Diyab'ın 5 Kasım 2024'teki yıkımda konutundan geri kalanlar. 3Ebu Diyab'ın ilk evi şubat ayında yıkılmıştı.

- 16 Aralık 2024'te işgal belediyesi Kudüs'te ruhsatsız oldukları iddiasıyla geniş çaplı yıkımlar gerçekleştirdi. Silvan'da 9'u ev olmak üzere 11 yapıyı yıktı⁴⁵.

İşgal devletinin Filistinlileri barınmadan yoksun bırakma politikası konut ve işletmeleri yıkmasıyla kalmıyor, her türlü inşaat izinlerinin engellenmesi ve izinleri olmadığı için süregelen inşaatların durdurulması gibi adımları da kapsıyor. 2024 yılının sonunda İsraili Bimkom ve Ir Amim kurumları işgal hükümetinin özel hüküm ve yasaları gereğince geçen iki yıl boyunca Filistinlilere inşaat izni vermediğini ortaya çıkardı. Bahsi geçen iki kurum işgal devleti Adalet Bakanlığının Kudüs'ün doğusundaki arazi mülkiyet ispatına ilişkin hü-

41 Al-Quds City Web Sitesi, 20/8/2024. <https://qii.media/news/43585>

42 Al-Quds Al-Bawsala (Facebook), 28/08/2024 <https://tinyurl.com/3vfudpa4>

43 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, 30/09/2024. <https://tinyurl.com/5n6ur9hh>

44 Maan Haber Ajansı, 05/11/2024 <https://tinyurl.com/2wfukn68>

45 Anadolu Ajansı, 17/12/2024 <https://tinyurl.com/4xknxn6w>

kümleri de değiştirdiğini ortaya çıkarmıştır. Bu durum, Filistinlilere verilen yapı ruhsatı sayısının yılda ortalama 100 plandan sıfıra düşmesine yol açmıştır. 2023 yılından itibaren işgal devleti inşaat ruhsatı başvurularında Ürdün dönemine ait vergi makbuzlarının yanı sıra arazinin mülkiyet sırasını gösteren bir belge ve "Muhtarlık prosedürü" olarak bilinen bir belgenin de eklenmesini talep etmeye başladı. Dosya açıldıktan sonra işgal devletine bağlı altı ayrı kuruma onay için gönderilmektedir. Bu kurumlar: İşgal Belediyesi, Kudüs'ün doğu kesimindeki Adalet Bakanlığına bağlı "Gıyaben Mülkiyet Fonu'nun" genel sorumlusu, 1948'de işgal edilen topraklardaki "Gıyaben Mülkiyet" sorumlusu, "İsrail Toprak İdaresi", İlçe Ölçme Uzmanı ve Adalet Bakanlığı Arazi Kayıt Görevlisi. Bu prosedürler, yapı ruhsatı almak için planlama dosyasını açmayı, hatta sonunda işgal makamlarından gerçek bir izin almayı bile neredeyse imkansız hale getirmiştir⁴⁶.

İşgal devleti ve yerleşimci organları Filistinlilerin emlak ve arazilerini çeşitli bahanelerle gasp etmeye devam etmektedir. Aşağıdaki maddelerde 2024'te gerçekleştirilmiş zorunlu tahliye operasyonları sıralanmıştır⁴⁷:

- Şubat ayında Ateret Cohenim örgütü, mülkiyeti Recebi, Ebu Diyab ve Selve-di ailelerine ait Batn el Hava arazisi üzerinde iki buçuk dönüm araziye gasp etmiştir.
- Haziran ayında yerleşimciler araziye satın aldıkları iddiasıyla Eski Şehir'de Halidi ailesine ait üç katlı ve net 200 metrekare alan üzerindeki emlakı gasp etmiştir. Halidi ailesi evlerini ancak satış sözleşmesinin sahte olduğunu ispat etmeleri üzerine geri alabilmişlerdir.
- Temmuz 2024'te Ateret Cohanim örgütü Cevad Ebu Nab'ın Silvan'daki Batn el Hava Mahallesi'nde bulunan konutunu binanın üzerine inşa edildiği arazinin 1881 yılında Yahudilere ait olduğu gerekçesiyle gasp etmiştir.

Tahliye kararının ardından yerleşimciler tarafından ele geçirilen Cevad Ebu Nab'ın Evi

46 Şarkul Awsat Gazetesi, 05/11/2024 <https://tinyurl.com/yw72hkcu>

47 Wadi Hilweh Araştırma Merkezi, Kudüs 2024 Verileri, 01/01/2025

- Ağustos 2024'te Ateret Cohenim grubu, Şehade ailesinin Silvan Mahallesi'nde bulunan konutunu ele geçirdi. Beş dairenin yer aldığı üç katlı binanın gasp edilme gerekçesi Yahudilerin evlerin inşa edildiği araziye 1881'den beri sahip olduğu şeklindeydi.
- Eylül ayında yerleşimci Elad örgütü Tur beldesinde Ebu el Hava ailesine ait daire ve araziye satın aldıkları iddiasıyla gasp etti. Aile iki aylık mücadelenin sonunda evine kavuşmuştur.
- Ekim ayında yerleşimciler Silvan Beldesi'ndeki Faruk ve Vadi Hulva Mahallesi'nde iki araziye sahiplerinden gasp etmelerinin ardından işgal etmişlerdir.
- Kasım ayında yerleşimciler Şam Kapısı'nın karşısında bulunan el Mısırara bölgesindeki Mısırara Kafe'yi Gıyaben Mülkiyet sorumlusuna ait olduğu iddiasıyla ele geçirmişlerdir.
- Aralık ayında yerleşimciler Silvan'da Batn El Hava Mahallesi'nde Ğays ailesinin evinin bulunduğu arazinin 1881'den beri Yahudilere ait olduğu iddiasıyla yerleştiler.
- Aralık ayında yerleşimciler Silvan'da bir toprak parçasını sahibinden ele geçirmelerinin ardından araziye gasp ettiler.

2024 yılında işgal makamları Şeyh Cerrah, Batn el Hava gibi mahallelere yönelik bir dizi tahliye kararı almıştır. Önde gelen tahliye kararlarından bazıları şu şekildedir⁴⁸:

- 15 Nisan'da işgal mahkemesi Şeyh Cerrah sakinlerinden Diyab ailesinin evini tahliye etmesi kararını vermiş ve kararın uygulanması için Temmuzun ortasına kadar mühlet tanımıştır.
- Mayıs ayında Silvan sakinlerinden Şehade ailesi İsrail İşgal Yüksek Mahkemesine, hukuk müşavirinin görüşünü beklemeden ve aile avukatının süreci takip etmesine izin vermeden ailenin Batn el Hava mahallesindeki evlerinden tahliye etme kararını veren hakimin kararını bozmak için dilekçe sundu. Kudüs kaynakları, Şehade ailesinin tahliyesinin Batn el-Hava'daki 87 ailenin tahliyesinin habercisi olduğunu belirtti.
- 11 Temmuz'da İsrail mahkemesi Silvan'ın Batn el Hava Mahallesi'nden Recebi ailesindeki 30 kişi hakkında tehcir kararı vermiş, aile ise karara itiraz etmiştir.
- 11 Eylül'de işgal mahkemesi Salim Ğays'ın Silvan'ın Batn el Hava Mahallesi'ndeki evini yerleşimciler lehine tahliye etmesi kararını vermiştir.

48 WAFA ajansı, 09/01/2025. <https://tinyurl.com/597rydah>

İşgal Altındaki Kudüs'te Yerleşim ve Altyapısı

2024 yılı işgal devletinin onaylayıp uygulamaya koyduğu bir dizi yerleşim projesine tanıklık etti. Var olan yerleşim birimleri genişletildi yahut yeni yerleşim mahalleleri inşa edildi. Yanı sıra yerleşkelerin alt yapıları kavşaklar ve bahçeler ile güçlendirildi.

a) Kudüs'te Yerleşke İnşası

İşgal belediyesine bağlı İlçe Planlama ve İmar Komitesi Kudüs'te 2024 yılı boyunca 62 yapı planı üzerine çalıştı. Yerleşkelerin genişlemesi amacıyla yapılan çalışmada 29 proje onaylandı, 33 proje ise beklemeye alındı. Proje dahilinde yeni 10386 yerleşim birimi inşa edilmesi planlanıyor.

İngiliz The Guardian gazetesinin 2024 Nisan ayında yayınladığı bir raporda işgal devletinin Kudüs'ün doğusundaki yerleşke inşaatını hızlandırdığı ve binlerce yerleşim birimini içeren 20 projeye ağırlık verdiği belirtildi. Bu projelerden bazılarının inşası onay alırken bazılarının ise inşaatları tamamlandı.

İşgalci güçlerin işgal altındaki Kudüs'ün demografik dengesini doğrudan değiştirme çabaları bağlamında, yerleşim yeri inşası ile Filistinlilere ait evlerin yıkılması aynı madalyonun iki yüzüdür. Yerleşke birimleri inşası birbirini takip eden farklı işgal hükümetlerinin devamlı uyguladığı bir politikadır. Binyamin Netanyahu Başkanlığındaki sağ hükümet döneminde ise Gazze'deki soykırım savaşıyla beraber yerleşke inşaatları da büyük ölçüde artış göstermiştir. İşgal devlet organları yerleşke projelerini genişletme amacıyla ilerleme göstermiştir. İngiliz The Guardian gazetesinin 2024 Nisan ayında yayınladığı bir raporda işgal devletinin Kudüs'ün doğusundaki yerleşke inşaatını hızlandırdığı ve binlerce yerleşim birimini içeren 20 projeye ağırlık verdiği belirtildi. Bu projelerden bazılarının inşası onay alırken bazılarının ise inşaatları tamamlandı.⁴⁹

Yukarıdaki veriler, İsraili insan hakları kuruluşlarının bir kısmının "Savaş Gölgesinde Kudüs'ün Doğusu" adıyla yayınladığı bir raporla da doğrulanıyor. Raporla Gazze savaşı devam ederken Kudüs'ün doğusunda yeni yerleşim birimleri inşası ya da mevcut yerlerin genişletilmesinde hızlı bir yol kat ettiği belirtilmiştir. Bu yeni projelerde 7 bin yeni yerleşke inşası olduğu ve bunların 2500'ünün "Giv'at Ze'ev", "al Kana al Sufliyye" (Aşağı Kanal) ve "Kedmat Zion" yerleşkelerine eklendiği belirtilmektedir⁵⁰.

Kolonizasyon ve Duvar Direnişi Kurumuna göre işgal belediyesine bağlı İlçe Planlama ve İmar Komitesi, 2024'te Kudüs'te yerleşke genişlemesi amacıyla 62 yapı projesi üzerinde çalıştı. Kurumun açıklamalarında komitenin 29 projeyi onayladığı ve 33 ayrı projeyi de beklettiği görüldü. Planlar 3094 dönüm üzerine 10386

49 Al Mayadeen, 17/04/2024. <https://tinyurl.com/mryhrzv9>

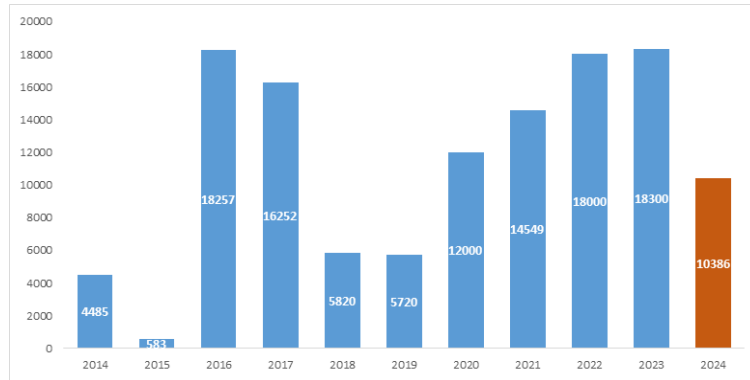
50 Aljazeera, 03/05/2024 <https://tinyurl.com/4y3d35b9>

yeni yerleşkenin inşasını öngörmüştür. Bu planlardan biri Kudüs sınırlarında yeni bir yerleşim birimi inşasını talep etmektedir. İhale numarası 367/2024 olan proje kapsamında, Beyt Safafa köyü arazisinde 18 dönümlük alan üzerinde 200 adet yerleşim birimi inşa edilmesi hedefleniyor⁵¹.

2024'te onaylanan yerleşim birimi sayısı bir önceki yıl olan 2023'e göre azalsa da işgalci yerleşim birimlerinin yaptığı çok küçük bir kısmını temsil ediyor. Nitekim bu projeler inşa aşamasına gelene kadar türlü aşamalardan geçmektedir. Veriler, işgal devletinin 2024'te bu aşamaları hızlandırmaya çalıştığını göstermektedir. İbrani kaynakları işgal hükümetinin önceliği Filistin bölgelerindeki yerleşim yerlerinin genişlemesine verdiğini belirterek bu hedefi gerçekleştirmek amacıyla bir takım düzenlemeler yaptığını ifade etmiştir. Onayladığı uygulamalardan bazıları şu şekildedir:⁵²

- 1. Maliye Bakanı Bezalel Smotrich Yönetiminde Yerleşkelerin Özel İdaresi:** Bağımsız bir yerleşim yönetimi kurulmuş ve bu, yeni yerleşke şehirleri ve birimlerinin inşasını hızlandırmıştır. İşgal hükümeti yerleşkeleri geliştirmek ve önceki bürokratik engelleri aşabilmek adına daha esnek icraatları uygulamaya koymuştur.
- 2. Yerleşke İnşasını Hızlandırmak:** İşgal hükümeti Batı Şeria ve Kudüs'te yaklaşık 30 bin yeni yerleşke inşa etmiştir.
- 3. Filistinlilerin Binalarının Yıkımını Arttırmak:** Bina ruhsatı çıkarmayı engellemek ve ruhsatsız bina gerekçesiyle bina yıkımlarını arttırmak
- 4. Yerleşke Altyapısını İyileştirmek:** İşgal hükümeti yerleşkeler içindeki yollar ve ulaşım ağını iyileştirmek için çalışmalar yapmıştır. Ana yolları genişletmiş ve düzenlemiştir. Bu, yerleşkeler arası taşımayı kolaylaştırırken Filistin bölgelerini etrafından tecrit etmektedir.

Aşağıdaki grafik 2014-2024 arası onaylanan yerleşke sayılarını göstermektedir:

51 2024 Yıllık Rapor, Colonization & Wall Resistance Commission, Ramallah, 2025, s.35

52 Ultra Palestine, 01/01/2025 <https://tinyurl.com/4bexvvt5>

Gözlem yapılan aylarda en çok öne çıkan yerleşim yeri inşaat projeleri aşağıda sıralanmıştır:

- 7 Ocak 2024'te Kudüslü kaynaklar, işgal belediyesinin Kudüs'ün batısında Talibiyye Mahallesi arazisi üzerine inşa edilen Talpiot Yerleşkesi'nde bir plaza'nın yıkılıp yerine mesken ve ticari amaçlı iki kule inşa edilmesi kararı aldığını belirtti. Kulede yaklaşık 264 yeni yerleşim biriminin yanı sıra yeşil alanlar, ticari dükkanlar, çeşitli hizmet yerleri bulunması planlanıyor⁵³.
- 10 Şubat 2024'te İbrani kaynakları, işgal belediyesine bağlı Planlama ve İnşaat Komitesinin Kiryat Menachem yerleşkesinde 1709 yerleşim birimi planını onayladığını belirtti. Plan, güneybatı Kudüs'te yerlilerin tehcir edildiği al Maliha ve Ayn Karim köyleri üzerinde 4 proje şeklinde uygulanacak⁵⁴.
- 12 Şubat 2024'te Gıyaben Mülkiyet Yasası Sorumlusu ve Yerleşimci Emlak Şirketi, 650'den fazla yeni yerleşim birimi içeren "Novei Rachel" adlı bir yerleşim mahallesi inşa etme projesini duyurdu. Planın Kudüs'ün güneyinde Umm Tuba köyündeki Filistinlilerin evlerinin yakınında yapılması planlanıyor⁵⁵.
- 29 Şubat 2024'te işgal hükümeti, Kedar ve Ma'ale Adumim yerleşkeleri arasındaki coğrafi bağlantıyı sağlama amacıyla Ebu Dis ve Azariyye beldeleri üzerinde 2640 dönümlük toprağa el koymuştur. Bu proje, Bedevi toplulukları birbirinden ayırma kapsamında ortaya çıkmıştır. Karar, bölge halkının mahkemeye dava açmasına rağmen işgal makamlarının mahkemelerde dolambaçlı yollara başvurup Kudüs Üniversitesi yakınında bir yerleşim yolu inşaatına devam etmesiyle aynı günlerde verilmiştir.⁵⁶
- 5 Mart 2024'te İbrani kaynakları İsrail Sivil İşler İdaresi Yüksek Planlama Konseyi'nin Kudüs'ün güney ve doğusunda yaklaşık 3 bin yerleşke inşasına onay verdiğini belirtti. Plan uyarınca Ma'ale Adumim yerleşkesinde 2052 birim, Beytüllahim, el-Halil ve Kudüs'ün güneyinde kalan Efrat yerleşkesinde 604 birim, Savahir beldesindeki Kedar yerleşkesinde ise 330 birim inşa edilmesi planlanıyor. İbrani kaynakları yerleşke planlarının bir ay öncesinde Zaim kontrol noktasında yaşanan olaya cevap niteliğinde verildiğini ifade etmiştir⁵⁷.

53 Aliwaa Gazetesi, 18/01/2024 <https://tinyurl.com/32c6xmsz>

54 Al-Quds City Web Sitesi, 14/02/2024 <https://qii.media/items/2021>

55 Al Ahbar Lübnan Gazetesi, 12/02/2024 <https://tinyurl.com/49nyu69y>

56 WAFA Ajansı, 29/02/2024 <https://tinyurl.com/28kucacx>

57 Al Quds Al Arabi, 06/03/2024 <https://tinyurl.com/2p8yn4zf>

- Mayıs ayının başında işgal hükümetine bağlı İskân (Yerleşim) Bakanlığı, Beyt Safafa ile Sur Bahir beldeleri arasında bulunan Aşağı Kanal yerleşiminde 1.047 yeni yerleşim birimi inşa etmek için ihale açtı. İşgal devleti planı ilk defa 2024'te onaylamış, ihale yaklaşık dört ay sonra yayınlanmıştır. Bu, planın hayata geçirilmesinden ihaleye çıkılmasına kadar geçen aşamaların önemli ölçüde hızlandığı anlamına gelmektedir. Nitekim bu da, işgal makamlarının savaş gölgesinde yerleşke inşasını tamamlamaya çalıştığını göstermektedir⁵⁸. İşgal, bu proje aracılığıyla Beytullahim yakınlarındaki Filistin köyü Artas'ın (Süleyman'ın Havuzları) kaynaklarından Kudüs'ün Eski Şehri'ne su taşıyan Roma su kemerine atıfta bulunup "Aşağı kanal" adını vererek yerleşkeye dini bir karakter kazandırmayı amaçlıyor. İsrail anlatısı, su kemerinin bu suyu "Tapınak Dağı'na" taşıdığını iddia ediyor⁵⁹.
- 12 Mayıs 2024'te işgal mahkemesi Kudüs'teki Turmus Tepesi'nde bir karakol inşa edilmesini onayladı. Mescid-i Aksa'ya bakan stratejik konuma iki yıl önce Planlama ve İnşaat Komitesi onay vermiş ancak uygulamaya konması nihayetinde işgal mahkemelerinin reddettiği itirazlar dolayısıyla gecikmişti. Konumun öneminin yanı sıra inşa edilecek karakol Tekbir Dağı üzerindeki Armon HaNetziv yerleşim biriminin genişletilmesi ve bölgedeki yerleşimin arttırılmasına da olanak sağlayacak⁶⁰.
- 29 Mayıs 2024'te işgal belediyesi ve İsraili şirketler şehrin batı girişinde, tehcir edilmiş Ayn Kerim köyü yakınlarında oldukça büyük yerleşim projelerine başladı. Projede ofis, otel, mağaza, konut, kamusal ve eğlence alanları, ulaşım istasyonları ve devasa otoparkların yanı sıra 20 adet dev kule inşa edilecek⁶¹.
- Filistin kaynakları, "İlçe Komitesi'nin, mayıs ayı sonunda yeni yerleşim bölgesi içerisinde 520 yeni yerleşim birimi inşa etmeyi öngören bir ana planı onayladığını açıkladı. Birimler, Bsate Zeiv yerleşkesinin bir parçası sayılacak ve mahallenin yaklaşık 10 dönümlük bir alanı kapsayacağı tahmin ediliyor⁶².
- 9 Haziran 2024'te Filistin kaynakları, işgal belediyesinin eski bir tarihte Kudüs'ün kuzeyinde Fransız Tepesi'nde büyük bir yerleşke planını onayladığını ortaya çıkardı. Proje yaklaşık 1000 yeni birimi kapsayacak ve içinde mevcut sekiz bina yıkılıp yerine devasa kuleler, yeşil alanlar ve hizmet binaları inşa edilecek⁶³.

58 2024 Yıllık Rapor, Colonization & Wall Resistance Commission, s.36.

59 Aljazeera, 03/05/2024 <https://tinyurl.com/4y3d35b9>

60 Al-Quds Al-Bawsala, X Platformu, 12/05/2024 <https://tinyurl.com/2bn23t3a>

61 Al-Quds Alq-Bawsala, 29/05/2024 <https://tinyurl.com/yfjwzfk7>

62 2024 Yıllık Rapor, Colonization & Wall Resistance Commission, s.36.

63 Al-Quds Al-Bawsala (Telegram), 09/06/2024 <https://t.me/alqudsalbwsalah/38577>

- İşgal belediyesinin "İlçe Planlama Komisyonu" 21 Temmuz 2024 tarihinde Kudüs'ün en yükseği olması beklenen yüksek katlı yerleşim inşaat projesini onayladı. Kulenin yerleşimci Kiryat HaYovel Mahallesi'nde, Kudüs'ün batısında tehcir edilmiş Ayn Kerim köyü arazisi üzerinde inşa edilmesi öngörülüyor. İbrani verilerine göre kule 197 metre yüksekliğinde, 56 kattan oluşacak. Aynı veriler, yerleşimci kulenin Dubai'deki Burç Halife'ye benzeyeceğine işaret ediyor. AR-GE şirketi kulenin "Kudüs'teki Burç Halife" olarak reklamını yapıyor. Projenin tasarımını Burç Halife'nin tasarımını yapan Adrian Smith ve Jordon Jeel adlı mimarlık şirketi ve işgal devletinden bir grup üstlenecek. Projenin büyük bir "coşkuyla" tanıtımının yapılmasına rağmen birçok düzeyde eleştirilere ve itirazlara maruz kalacağı tahmin ediliyor⁶⁴.

"Kiryat HaYovel" yerleşim mahallesindeki yüksek katlı kule projesinin planı

- ⁶⁵İbrani medya kaynaklarının haberlerine göre, UNRWA ile İlişğin Kesilmesi kararının onaylanması ve Knesset Dışişleri ve Güvenlik Komitesi aracılığıyla Kudüs'ten Ekim 2024'te çıkarılmasıyla Israel Land Authority (İsrail Toprak Otoritesi) UNRWA'nın Şeyh Cerrah Mahallesi'ndeki konumu üzerinde 1440 yeni yerleşke birimi yapmayı onayladı.
- 11 Kasım 2024'te Kudüs İşgal Belediyesi, İmar ve İskân Bakanlığı işbirliğiyle Kudüs'ün kuzeyinde Uluslararası Kalendiya Havalimanı arazisi üzerinde yeni bir yerleşimci mahallesi inşa planını duyurdu. Belediye, mahallenin muhafazakar Haridim yerleşimcilerini hedeflediğini ve Kudüs'ün en büyük yerleşim mahallesi olması hedefiyle 7000 ila 9000 birim inşa edilmesinin planlandığını

64 Al-Quds City, 24/07/2024 <https://qii.media/items/2113>

65 Aljazeera, 14/10/2024 <https://aja.ws/xqerbp>

belirtti⁶⁶.

- 17 Kasım 2024'te İşgal Belediyesi Kudüs'ün batısında yeni bir yerleşke projesine onay verdi. Proje kapsamında 750 birimin yanı sıra kamusal binalar ile ticari işletmeler inşa edilecek⁶⁷.
- Kasım ayının sonunda işgal belediyesi Planlama ve İnşaat Komitesi Kudüs'ün güneyinde al-Katmun Mahallesi sınırında Rasko Mahallesi'nde bir sitenin yenilenmesine karar verdi. Planda 292 konut, yer altı otoparkı ve ortak alanlar yer alacak.⁶⁸
- Planlama ve İnşaat Komitesi, 10 Aralık 2024'te Kudüs'ün güneyinde iskan amaçlı 3 kule projesini onayladı. Aralarında al-Katmun Mahallesi'nde 30 katlı bir bina, tehcir edilmiş al-Velce Köyü arazisi üzerine inşa edilmiş Gilo Yerleşkesinde 3 kule inşası bulunuyor⁶⁹.
- 2024'ün sonunda işgal belediyesi, Kudüs'ün güneybatısında bir yerleşim projesine onay verdi. 2025 Mart ayında başlatılacak proje Amerikalı Siyonist Yahudilerin yerleşimini hedefliyor. "Burger Tower" adı verilen projede 95 eski yerleşim biriminin enkazı üzerine yapılacak ve üç kuleye dağıtılmış 392 yeni birim eklenecek. Kuzeyde tehcir edilmiş al-Katmun Mahallesi ile güneydeki Beyt Safafa arasında "Hagana Terör Örgütünün" liderlerinden birinin ismiyle anılan "Fat" yerleşke mahallesinde yapılması planlanıyor⁷⁰.

Amerikan Siyonist Yahudilerinin barınması için yapılan yerleşim projesi planı

66 Al-Quds Al-Bawsala (Telegram), 11/11/2024 <https://t.me/alqudsalbwsalah/40608>

67 M3raj, 30/11/2024 <https://m3raj.net/?p=18561>

68 <https://www.addameer.org/ar/media/5458>

69 El Alem TV, 10/12/2024 <https://tinyurl.com/3dtp477a>

70 Al-Quds City, 22/04/2024 <https://qii.media/news/43802>

b) Yerleşim Altyapısı Projeleri

İşgal devleti, yerleşimle alakalı altyapı projelerini kamu yararı, şehrin geliştirilmesi, yerleşimcilere hizmet ve birimlerin refahı kisvesi altında onaylamaya çalışmaktadır. Yanı sıra, yerleşimcileri Filistinlilerden ayıran yol ağları, yerleşimcilere Kudüs içindeki birimler arasında güvenli ulaşımı sağlama çabaları sürdürmektedir. Projeler, Kudüs'teki yerleşkeleri birbirine bağlayan tünellerin açılması, elektrikli otobüsler için büyük bir istasyonun açılması, Kudüs'teki yerleşkelerde halka açık parkların açılması gibi geniş bir yelpazede yürütülmektedir.

Yayıldığı alanlar ve büyüklükleri göz önüne alındığında yerleşim yeri inşaat projelerini işgal devletinin humması olarak tanımlamak mümkün. İşgal, yerleşkelere ilişkin altyapı projelerini kamu yararı, Kudüs'ün geliştirilmesi, yerleşimciler ve yerleşkelere hizmet bahanesiyle onaya sunmaktadır. Ayrıca, yerleşimcileri Filistinlilerden ayırmaya ve Kudüs'teki yerleşkeler arasında güvenli ulaşımı sağlamaya da çabalamaktadır.

Ocak ayının başında işgal devleti, Filistinlilerin evlerinin bulunduğu bölgeye yakın, Kudüs'ün doğusunda İseviyye, Anata, R'as Şehade arasında 109 dönümlük yüz ölçümüne sahip bir vadiyi çöplük yapmaya karar verdi. Proje taslağı esasen 2012'ye ait olmasına rağmen Kudüslüler çevreye zararı ve yakınında 70'e yakın konut⁷¹ olduğu için projeyi durdurmaya çalışmış ancak tam olarak engelleyememişti. Kudüslülerin çabaları sonucunda 520 dönümü kapsamı düşünülen proje 109 dönüme düşürülmüştür.

İşgal makamları, düzenleyici nitelikte yasalar çıkarmayı amaçlasa da aslında bu yasalar Filistin bölgelerini daha çok abluka altına almakta ve Filistinlilerin topraklarından faydalanmalarını kısıtlamaktadır. 1 Ocak 2024'te İlçe Komitesi, "Kentte planlama ve yapı haklarının korunması ve yeniden düzenlenmesi"ni hedefleyen Kudüs'ün en büyük yerleşim projelerinden birine onay verdiğini açıkladı. Proje, Mısırara bölgesinden Vadi Al Coz'a ve güneyden Eski Şehir'e uzanan 706 dönüm arazi üzerinde planlanıyor. Colonization & Wall Resistance Commission Kurumuna göre proje, Kudüs coğrafyasını kontrol altına almayı ve Filistinlilerin demografik genişlemesine yönelik her türlü olasılığın engellenmesini amaçlıyor. Proje kapsamında arazi kullanımında değişiklik yapılması, azami yapı alanının belirlenmesi, kat sayısının artırılması, yolların asfaltlanması ve genişletilmesi gibi düzenlemeler yer alıyor⁷².

İşgal güçlerinin hayata geçirdiği en önemli altyapı projelerinden biri, yerleşimcilere Filistin bölgelerinden uzak güvenli ulaşımı sağlamak amacıyla yaptıkları yerleşim yolları inşasıdır. 17 Temmuz 2024'te işgal makamları Gush Ezyon yerleşkesini Kudüs'e bağlayan bir dizi yeni tünel ve yol inşasına başladı. Kudüslü kaynaklara

71 WAFA ajansı, 13/01/2024. <https://tinyurl.com/2ddj7c76>

72 2024 Yıllık Rapor, Colonization & Wall Resistance Commission, s.35.

göre proje çalışmaları yaklaşık 6 yıl boyunca devam etmiş, maliyeti ise bir milyar şekel (275 milyon dolar) tutmuştur. Proje, işgal hükümeti Ulaştırma Bakanlığı, Kudüs Belediyesi ve Moriah Yerleşim Geliştirme Şirketi ortaklığında yürütüldü. Proje, yerleşimcilerin hareketini kolaylaştırma ve Kudüs'e daha fazla yerleşim yeri bağlamaya karşın Filistin topraklarının izolasyonunu arttırma hedefiyle yapılmıştır⁷³.

Yeni yolların açıldığı tek yer, yerleşim yerlerine bağlı yollar olmadı, aynı zamanda ulaştırma istasyonları da açıldı. 18 Ağustos 2024'te işgal belediyesi Kudüs'ün kuzeyindeki Ramot yerleşkesi yakınında Kudüslülerin arazileri üzerinde yeni bir elektrikli otobüs istasyonu açtı. Açılışa işgal hükümeti Ulaştırma Bakanı Miri Regev ve işgal belediyesi başkanı Moshe Lion katıldı. İstasyona "Al-Arz"⁷⁴ adı verildi ve İbranice kaynaklar istasyonu devasa olarak tanımladı. Maliyeti yaklaşık yarım milyar şekel (134 milyon dolar) tutan istasyon, yerleşimcilerin Kudüs'e ulaşımını kolaylaştırmayı, 1 numaralı⁷⁵ yerleşke caddesindeki yoğunluğu azaltmayı amaçlıyor.

Elektrikli otobüs durağı "Al-Arz", işgal altındaki Kudüs'teki en büyük yerleşim altyapısı projelerinden biri

İşgal belediyesinin 2024 yılında çok sayıda yerleşim parkı açmayı hedeflemesi de dikkat çekicidir. 16 Şubat 2024'te Filistinli kaynaklar işgal belediyesinin önceki bir tarihte Yahudi Ulusal Fonu ile bir anlaşma imzaladığını açıklamıştır. Anlaşmaya göre, Beyt Hanina ve Hizma beldelerine ait arazilerin bin dönüm büyüklüğünde yerleşim ormanına dönüştürülmesi öngörülmüyor. Proje, "yerleşke ziraati" kapsamında ormanların "topluluk ormanı"⁷⁶na dönüşmesini öngörüyor. Temmuz ayında işgal belediyesi Kudüslülerin arazileri üzerinde yerleşimciler için üç yeni park açılışı yaptı. Parkların en sonuncusu el Maliha köyünde açılırken diğer ikisi Tekbir Dağı ve Beyt Hanina arazisi üzerinde bulunan "Talpiyot Mizrah" ve "Ramot" yer-

73 Al-Quds City, 24/07/2024 <https://qii.media/items/2113>

74 Al-Quds Al-Bawsala, 21/08/2024 <https://tinyurl.com/ynk448y9>

75 Al-Quds City Web Sitesi, 21/8/2024. <https://qii.media/items/2127>

76 Amad, 17/02/2024 <https://tinyurl.com/2s4f2cv3>

leşim birimlerinde açılmıştı. 30 Temmuz 2024'te işgal belediyesi Kudüs'ün güneyindeki 1r Ganim yerleşim biriminde halka açık bir park açtı⁷⁷. 28 Ağustos 2024'te Kudüs işgal belediye başkanı Moşe Leon, Fransız Tepesi yerleşim biriminde 63 dönüm arazi üzerinde halka açık bir park açtı ve adını "Horeşa" koydu⁷⁸.

Al Quds Al Bawsala'nın raporlarındaki işgal makamları tarafından açılan parklardan bazıları

Önceki yıllara ait bu projeler gözden geçirildiğinde işgal belediyesi ve makamları; Filistin topraklarında geniş alanlar üzerinde kontrol sağlamak, Filistinlileri bu alanlardan tecrit etmek ve Filistin bölgeleri arasındaki coğrafi bağlantıyı engellemenin yanı sıra bu alanları ilerleyen zamanlarda yerleşke projelerine dönüştürmeyi kapsayan bir dizi hedefe ulaşmaya çalışıyor.

Diğer yanda İsrail işgal makamları Silikon Vadisi projesini de hayata geçirmeye hazırlanıyor. 20 Ağustos 2024 tarihinde işgal devletine ait makinalar Kudüs'te Vadi el-Hoz semtindeki sanayi bölgesinde yer alan bir dizi konut, spor salonu ve ticari işletmeyi yıktı. İşgal devletinin üzerinde çalıştığı en önemli projelerden biri olan Silikon Vadisi nedeniyle bölgedeki yaklaşık 200 ticari ve endüstriyel işletme yıkım tehdidi altındadır. İşgal hükümetinin geçen yıl sonunda onayladığı beş yıllık planla da örtüşen Silikon Vadisi planında Kudüslülerin bu tür projelerde ucuz iş gücüne dönüştürülmesine yönelik hükümler yer almaktadır⁷⁹.

77 Al-Quds Al-Bawsala, 30/07/2024 <https://tinyurl.com/3c2px8f8>

78 M3raj, 31/08/2024 <https://m3raj.net/?p=17222>

79 Al-Quds City Web Sitesi, 21/8/2024. <https://qii.media/items/2127>

KUDÜS HAKKINDA Herşey

kudustebugun.com.tr

kudustebugun

kudustebugun.com.tr